УДК: 811`243

Чабан Ольга Миколаївна, Чабан Ольга Николаевна., Chaban Olga M.

Значення писемного мовлення при вивченні іноземної мови

Матеріали ІІІ Всеукраїнської науково-практ. конференції «Придніпровські соц.-гуманіт. читання (Кіровоград, 16-17 травня 2014 р.) – Кіровоград, 2014. – С. 75- 80.

У статті аналізується значення писемного мовлення при вивченні іноземної мови. Розглядаються етапи навчання письма, а також труднощі, що виникають в процесі оволодіння ним і шляхи їх подолання. У роботі акцентується увага на вивченні іноземцями російської мови як іноземної для них.

Ключові слова: *писемне мовлення, іноземна мова, значення, навчання орфографія.*

Значение письменной речи при изучении иностранного языка

В статье анализируется значение письменной речи при изучении иностранного языка. Рассматриваются этапы обучения письму, а также трудности, возникающие в процессе овладения им и пути их преодоления. В работе акцентируется внимание на изучении иностранцами русского языка как иностранного для них.

Ключевые слова: *письменная речь, иностранный язык, значение, обучения орфография.*

Significance of the Study Writing Foreign Languages

This article analyzes the importance of writing in learning a foreign language. We consider the stages of learning to write, as well as difficulties in the process of mastering it and how to overcome them. The paper focuses on the study of foreigners Russian as a foreign language to them.

Keywords: *writing, foreign language, meaning, teaching spelling.*

У вивченні іноземної мови всі аспекти мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, усне мовлення, письмо) значимі і дуже важливі. Але, мабуть, письму належить особлива роль. Як і усне мовлення, письмо є експресивним продуктивним видом мовленнєвої комунікації, за допомогою яких ми

висловлюємо свої думки, ідеї, міркування у відповідь на прослухане або прочитане. Як показує практика, недооцінка ролі писемного мовлення у навчанні іноземної мови негативно впливає на весь навчальний процес. Відомо, що у 90% людей зоровий канал сприйняття інформації домінує над іншими. Це дає підставу для припущення того, що міцність та обсяг вивченого матеріалу, сприйнятий та закріплений через зоровий канал зв'язку буде значно вищим. В писемному мовленні чіткіше виявляється мовленнєва природа зв'язного висловлювання (свідомий підбір того чи іншого слова, постановки тих чи інших знаків пунктуації, добору часових форм дієслів і т.д.).

Обрана тема ніколи не залишилася поза увагою дослідників. Цікавими є сучасні публікації Бугайчука О.В. «Сучасні технології в навчанні писемного іноземного креативного мовлення студентів» [1], Глазунової Т.В. «Види письмових висловлювань як об'єкт навчання»[2] тощо. Грунтовним, на нашу думку, є дослідження Рогової Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарової Т.Е. «Методика обучения иностранного языка в средней школе» [9]. Як бачимо, лінгвісти досить активно досліджують цю тему, проте у зв'язку з активним розвитком сучасних засобів комунікацій, для освоєння яких знання іноземної мови є обов'язковим та в умовах активного студентського обміну програмами це питання потребує постійно нового вивчення.

В останні роки роль письма в навчанні іноземної мови поступово підвищується. Не можна не враховувати і практичну значимість письмового мовного спілкування в світлі таких сучасних засобів комунікації, як електронна пошта, інтернет і т.п. Ефективність процесу навчання письма залежить від правильного вибору викладачем методів та прийомів навчання письма, від правильного підходу до комунікативних завдань. Тому актуальність дослідження щодо значення писемного мовлення під час вивчення іноземної мови є очевидною.

Основною **метою** цієї роботи є осмислити та проаналізувати наукові передумови та практичні методи навчання письма при вивченні іноземної мови.

Об'єктом дослідження є предмет навчання письма на різних етапах, тому що це питання представляє собою практичний та теоретичний інтерес для майбутнього викладача.

Предметом дослідження є цілі, етапи навчання письму та принципи навчання письма, а також труднощі, що виникають в процесі оволодіння ним і шляхи їх подолання.

В сучасній методичній літературі розрізняють письмо та писемне мовлення. Деякі дослідники використовують лише термін письмо, підкреслюючи його вузьке чи широке значення [6, 7]. Цей поділ пов'язаний із особливостями механізму письма, що складається із двох етапів: складання слів за допомогою літер та формування письмових повідомлень, до складу яких входять слова, словосполучення. В основі реалізації першого етапу лежить оволодіння графікою та орфографією. Для здійснення другого етапу необхідно оволодіти мовленнєвим умінням.

Писемне мовлення відрізняється від інших видів мовленнєвої діяльності не тільки своєю специфікою, але й ступенем розповсюдження в побуті. Використання писемної мови вужче у порівнянні з усним мовленням.

У програмах з іноземних мов письмо визначали частіше як засіб, а не як мету навчання. На різних етапах навчання іноземних мов роль письма змінюється. Так, на початковому етапі реалізується мета оволодіння технікою письма, формування навичок, які пов'язані із засвоєнням звуко - буквених відповідностей. Вказані вміння необхідні для розвитку вмінь читання та усного мовлення.

На середньому етапі основним є навчання орфографії у зв'язку з накопиченням нового мовного матеріалу. Одночасно розвивається писемне мовлення, як засіб, що сприяє формуванню вмінь та навичок усного мовлення.

На старшому етапі набуті раніше навички письма вдосконалюються поряд з усним мовленням.

Письмова мова дозволяє зберегти мовні та фактичні знання, служить надійним інструментом мислення, стимулює говоріння, слухання і читання на іноземній мові.

Якщо правильно визначити цілі навчання письма та писемного мовлення, враховувати роль письма у розвитку інших умінь, використовувати вправи, які повністю відповідають меті, виконувати ці вправи на відповідному етапі навчання, то усне мовлення поступово стає багатшим.

Ми провели дослідження в академічній групі, студенти якої є іноземцями і російська мова для яких є відповідно – іноземною. Учасникам дослідження було запропоновано завдання: переказ тексту одним студентам усно, іншим – письмово. Наступного дня ми попросили в усній формі передати зміст раніше прочитаного нами тексту. Як виявилось, набагато краще справились із завданням ті учасники дослідження, які раніше записували. Вони краще запам'ятали зміст, послідовність викладеного матеріалу, окремі вислови та словосполучення. Отже, можемо стверджувати, що завдяки писемному фіксуванню усного висловлювання набувається велика свобода й легкість в оперуванні мовним матеріалом в подальшому усному мовленні: конструкції та фрази, котрі фіксувались письмово, набувають більшої варіативності.

Орфографічні системи іноземних мов базуються на чотирьох основних принципах: фонетичному, морфологічному, традиційному (історичному), і ідеографічному**.** [8, С. 212].

У процесі комунікації письму надається менше уваги, ніж говорінню, аудіюванню та читанню, але воно використовується як ефективний засіб розуміння, закріплення, заучування та використання лексичних і граматичних явищ. Письму належить значна учбова функція, що зумовлює підтримку процесу аудіювання, говоріння та читання, воно служить не лише цілям засвоєння мовного матеріалу, а й допомагає вдосконалювати вміння читання та усного мовлення

Думка про використання однієї форми мовлення для розвитку іншої не нова у методичній літературі. Недооцінювання ролі письма, писемного мовлення у навчанні іноземних мов негативно впливає на весь навчальний процес. Відомо, що у 90 % людей зоровий канал сприйняття інформації в декілька разів сильніший у порівнянні зі слуховим. Це дає підстави для припущення, що обсяг і

міцність засвоєного матеріалу, вилученого через зоровий канал зв'язку, будуть значно вищими.

Недостатня увага до письма, письмових вправ у навчанні іноземних мов, виконання яких пов'язане з діяльністю більшого, в порівнянні з усним мовленням, числа аналізаторів, веде до збіднення навчального процесу, до швидкого забування, до втрати умінь та навичок, здобутих значним зусиллям.

Усне й писемне мовлення розглядається лінгвістами, як дві форми комунікації, які мають у своїй основі загальні базові моделі, загальний план змісту і дещо різні плани його вираження [6]. Певна річ, що практичне володіння іноземною мовою не може бути повноцінним, якщо воно не включає обидві основні форми комунікації у тісному взаємозв'язку. Писемне мовлення має багато якостей, необхідних для усного мовлення. Воно має потребу в досконалішому обдумуванні, бо повинно забезпечити вимоги правильності, ясності, чіткості викладу думки, тому що воно ізольоване від співрозмовника, від ситуації спілкування. Перед ним чіткіше постає вимога бути більш обґрунтованим, логічнішим та більш доказовим. Поступово оволодіваючи особливостями письма, студент (учень) переносить у певній мірі на усну мову, від чого остання стає досконалішою, а сам студент (учень) відчуває себе впевненіше.

Отже, письмо - це складне мовленнєве вміння, яке дозволяє за допомогою системи графічних знаків забезпечити спілкування людей. Воно виступає продуктивним видом діяльності, який дає змогу записувати повідомлення для передачі іншим. Важливою функцією письма на заняттях з іноземної мови є те, що воно на всіх етапах служить засобом контролю.

Враховуючи результати дослідження, проведеного нами з іноземними студентами, а також опрацьовані нами матеріали на цю тему, можемо стверджувати, що роль писемного мовлення при вивченні іноземної мови має надзвичайно важливе значення для навчання. На це варто звертати увагу викладачам під час проведення занять. Звичайно, потрібно поєднувати аудіювання, читання, усне мовлення, письмо. Але при цьому на письмо, на нашу думку, варто звертати особливу увагу.

Список використаних джерел

1.Бугайчук О.В. Сучасні технології в навчанні писемного іноземного креативного мовлення студентів // Наука і освіта. – Одеса, 2001. – № 1. – С. 104.

2. Глазунова Т.В. Види письмових висловлювань як об'єкт навчання // ІМ. – 1997. – № 1. – С. 61 –62.

3. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В. Навчання творчого письма іноземною мовою у старших класах середньої школи // ІМ. – 1996. – № 1. – С. 9 – 10.

4. Леонтьев А.А. Общая методика обучения иностранным языкам. – М.: Высшая школа,1991.

5. Мильруд Р.П. Методика обучения иноземной письменной речи // ИЯШ – 1997. №2. с.5 – 11.

6. Мусницкая Е.В. Обучение письму// Общая методика иностранным языкам. Хрестоматия – М.: Русс. яз. 1991. с. 261 – 270. ИЯШ – 1991р. № 1. с. 60 – 64.

7. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.: Ленвіт, 1999 – С. 212.

8. Рогова Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранного языка в средней школе. – М.: Просвещение, 1991. – 287с.